Ч. 213. Львів, субота дня 22. вересня (5. жовтня) 1907. Річник XI.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хоружчини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає сьлиме на попереднє застереженє.— Рекламациї неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот від стрічки

Закінченє дипльоматичних зїздів.

(+) Лїтні зїзди володарів европейских і дипльоматів, про котрі ми свого часу писали, завершив сими днями побут в. кн. Михайла Олександровича і російского міністра заграничних справ Ізвольского у Відни. Міністер Ізвольский в повороті з Карлових Варів поступив до Відня, щоби представити ся нашому цїсареви яко керманич заграничної полїтики російскої. Коли бар. Еренталь обняв керму австрийскої полїтики заграничної, висловив тодї Ізвольский в привітній до него висланій телеґрамі бажанє плеканя приязних взаємин між Габсбурскою монархією а російским царством. Ідею приязних взаємин між сими обома державами переняв Ізвольский по кн. Лобанові, а приязнь, яка здавна лучить єго з бар. Ерентальом, незвичайно улекшує сю задачу.

Міністер Ізвольский обняв керму заграничної полїтики у вельми критичній для Росиї хвилї, після важкого пораженя єї на східно-азийскім боєвищі і серед внутрішнього розладу державного. При всїм тім одначе Росия не перестала бути державою, без котрої не можна робити нїякої полїтики в східній Европі і в Азиї. Але міністер Ізвольский зрозумів, що сучасне положенє Росиї приневолює єї до незвичайної обережности і що треба залишити дотеперішні мрії про безнастанне розширюванє російских областий в східній і середній Азиї і довів до договору з Анґлією і Японією, котрий уложив обопільні зобовязаня сих держав в тім напрямі. Хоч Росия була здавна неприязно настроєна для Анґлії, котра все ішла навзаводи з нею в заборчій полїтицї азийскій, повело ся таки міністрови Ізвольскому довести поміж обидвома державами до порозуміня, котре вже навязувано у вісїмдесятих роках XIX ст. Ті самі круги російскі, що дивили ся неприхильно на Анґлію, не могли також позбути ся ворогованя з Німеччиною, одначе цар поїхав з Ізвольским до Свиноуйстя і навязав приязні взаємини з цїсарем Вільгельмом.

Між Габсбурскою монархією а Росиєю уложив порозумінє ще попередник Ізвольского, прибувши з царем до Мірцштеґ і там повстала спільна проґрама що до реформи відносин на Балканї з особливим оглядом на Македонію. Вже кн. Лобанов замітив був, що на Балканьскім півострові протягом часу розвинула ся сьвідомість християньских держав, а число християньских підданих султана так змаліло, що він легко міг втихомирити всякі забуреня. Росия дбала отже лише о обезпеченє самостійного розвитку християньских держав на Балканї і удержанє обмеженого стану посїданя Туреччини, вимагаючи від неї за те переведеня необхідних реформ і усуненя неможливих відносин для християньских підданих султана.

Справу уладженя відносин в Туреччинї, а іменно в Македонії, беруть на себе Австро-Угорщина і Росия, при участи инших держав европейских. Але позаяк инших держав не доторкує ся безпосередно балканьска справа, тим то провід в сїй акциї припадає Австро-Угорщинї і Росиї. Як раз на зїздї у Відни переспрявляли міністри бар. Еренталь і Ізвольский про обовязки, які на себе приймають ті держави в згаданій справі реформ і тут передовсїм розходить ся о реформу судівництва і нагляду над тамошним судівництвом. Треба отже було не лише обдумати способи реформи і нагляд, але також, якби наклонити Туреччину, щоби на все те згодила ся і перепровадила уладженє відносин в Македонії і запобігла безнастанному проливови крови поміж Греками, Болгарами, Сербами і Куцоволохами. Одначе не лише македоньскі відносини були предметом нарад обидвох дипльоматів, але неперечно і инші балканьскі питаня, щоби довести що до них до спільного порозуміня і поступованя між Австро Угорщиною і Росиєю.

Окрім міністра заграничних справ загостив до Відня також вел. кн. Володимир Александрович, царский стрий, ко-

Засїданє Українського Наукового Товариства в Київі.

Дня 29. вересня в помешканї музично-драматичної школи М. Лисенка відбуло ся засїданє Українського Наукового Товариства, на якому прочитано два доклади: 1) д. члена проф М. Грушевского „Хазяйство польского маґната на Заднїпровю перед Хмельнищиною“ і 2) д. члена Ів. Стешенка „Марко Вовчок і його українські твори“. Окрім членів тов-а зявилось багато гостий, так що саля школи була цїлком заповнена слухачами і багатьом довело ся стояти в приходї.

Одкриваючи засїданє, голова товариства проф. Грушевский зазначив той приємний факт, що наукове зібранє українського товариства викликало такий живий інтерес у громадяньства, доказом чого — велика сила гостей товариства і обіцяв, що товариство старатиметь ся по змозї уладжувати такі засїданя що тижня, або бодай двічі на місяць.

В своїм докладї проф. Грушевский схарактеризував велике польске господарство на лївобережній Українї XVII столїтя (до Хмельнищини), про яке польскі історики (наприкад — А. Яблоновский) любять говорити яко про велику культурну місцю, котру нїбито виконувало польске маґнатство на просторих займанщинах Заднїпровя. Докладчик висловив ту думку, що польскі пани всю свою „культурну“ місию звели до того, що експльоатували самим грабіжним способом природні багатства краю, наприклад винищуючи лїси для того, щоб з попелу виробляти поташ, який великими масами вивожено до балтийского порту — Гданьска; окрім експльоатациї лїсових багатств маґнати старались на своїх величезних лятифундиях визискувати наскільки можливо людність, обкладаючи її податками, при помочи монополїзованя в своїх руках права пропінациї (право курити й продавати горівку, мед, пиво), млинарского права, стягаючи собі судові й фіскальні доходи; користувались пани й натуральними доходами („поголовщина“), дохід з бжільництва, 10 днів хлїборобскої працї на рік). Хоча сї порядки в порівнанєм з кріпацким пеклом в Польщі й західній Українї були й не так уже тяжкі для української людности, але її дуже обурювали: український хлїбороб не мирив ся з ними, вважаючи їх простїсїнькою узурпациєю прибутку з вільної працї біля землї і свій протест виявляв у формі грізних вибухів, які врештї вилились в пожежу Хмельнищини. Яко цїкаву ілюстрацию до своїх думок проф. Грушевский привів зміст одного документу, який і був центральним пунктом його докладу. Се — контракт „українського каштеляна“ Конецпольского, яким він 1643 року здав в аренду шляхтичеви Длускому гадяцку волость. Документ сей прекрасно показує характер маґнатского господарства на лївобережу із його ролею в економічному розвиткови краю, в який воно майже не вносило жадних капіталів, не вкладало інтензивної працї біля землї, а обмежувалось просто експльоатациєю його природних багатств і його мешканців — українських хлїборобів та міщан.

Зараз після першого докладу прочитано й другий — про Марка Вовчка. Ре-

трий нераз виявляв великий вплив на справи російского царства, а перед двома роками, коли в Росиї почали ся конституцийні змаганя і довели до внутрішних потрясень, домагав ся як найстрогійших способів для привернення ладу. Якнебудь внутрішні відносини Австриї розвивають ся зовсім инакше, як небудь ніхто не може згоджувати ся з таким способом привертаня ладу, якого уживають в Росиї, а всякий бажає, щоби й там вже настала конституцийна свобода, то мимо всего того дізнав представник російского царства вельми гостинного принятя в Австриї, котра хоче удержувати приязні взаємини з сусідним царством.

В останнім десятилітю виробили ся сї приязні взаємини між обидвома сусідними державами, а внутрішні події російскі не вплинули на їх зміну. Народи Габсбурскої держави в переважній части бажають також, щоби сей внутрішний розлад в сусіднім царстві закінчив ся повним торжеством конституцийної свободи, котра єдино може довести до внутрішного втихомиреня і ладу. Сего бажають і инші европейскі народи. Анґлія приміром не хотіла входити спершу у взаємини з Росиєю, а розвязанє першої думи викликало навіть посеред анґлійского правительства виразне невдоволенє, опісляж таки Анґлія довела до порозуміня з Росиєю, котре відносить ся до азийских і східно-европейских питань. Так само радикальна Франция удержує союз з Росиєю, а холодні відносини, які тривали між Берліном а Петербургом, поправили ся головно за впливом в. кн. Володимира і єго жени меклємбурскої княжни. Отже всюди, хоч не згоджують ся з системою управи в Росиї, бажають довести до приязних взаємин з російским царством, а се тим більше зрозуміле що до Габсбурскої монархії, котра о мему сусідує з Росиєю. Були часи протягом довголітного володарства цісаря Франц Йосифа, що між обидвома державами настало було велике заостренє, котре могло спровадити поважні наслідки, одначе та гроза переминула а тепер витворили ся взаємини подібні, які перед столітєм були між Йосифом II і Катериною II. Тепер також зрозуміли австрийскі і російскі державники, що балканьске питанє вимагає не розладу а порозуміня і обопільного діланя. Побут румуньского короля у Відни під ту пору вказує на те, що наради, які вели ся між дипльоматами обох великих держав в балканьскій справі, були вельми досяглі і що они забирають ся рішучо до діланя, щоби раз довести до ладу на Балкані. Побут в. кн. Володимира і міністра Ізвольского у Відни завершив сю акцию, яку розпочали европейскі володарі і їх державники літом. Дотеперішна діяльність европейских держав а іменно Габсбурскої монархії і Росиї не осягнули на Балкані певних успіхів. Проґрама мірцштеґска викликала у населеня македоньского надії на автономію і визволенє з під кормиги турецкої, а Туреччина знов добачала в тім змаганє поділу османьского царства і тому опирала ся рішучо всяким реформам. Тепер почнуть европейскі держави на основі обдуманих у Відни способів нову діяльність, щоби ввести лад в Македонії і на Балкані. Чи се поведе ся їм скоро осягнути і чи Туреччина покаже ся прихильною сим змаганям, покаже найблизша будучина.

З України.

Вибори на Україні.

Вибори проходять при таких сумних обставинах, що партиям, хоч трохи лївійшим від октябристів, нема ніякої змоги розвинути своєї аґітациї.

Повну волю збирати ся й аґітувати мають тільки ті орґанізациї, що присвоїли собі назву »исторично-русскихъ« »патріотів«. Про участь у теперішній виборчій кампанії українських партий теж щось нічого не чути

Очевидно, і на сей раз українські діячі не відважили ся виступити самостійно, а прилучили ся до російских орґанізаций. Таке самовідреченє, розуміє ся, для української справи робить велику шкоду. Зрікати ся своєї власної фізіономії — се значить, назавжди засужувати себе »пасти задніх«.

Не диво після сего, що коли зараз і проходять подекуди на Україні поступові виборці, то про погляди їх на автономію України, на українщенє шкіл, суда і т. и. ми нічого не знаємо.

Телеґрафне аґенство взагалі подає звістки неправдиві, навмисне затушовуючи партийні облича виборців. З телеґрам від власних кореспондентів ми маємо поки що теж глухі звістки. Так напр. полтавский наш кореспондент телеґрафує, що у Полтаві пройшов якийсь український демократ.«

Маючи перед собою досьвід перших двох виборчих кампаній, ми можемо сподівати ся, що й тепер не вважаючи на дуже лихі обставини, в третю думу всеж таки пройдуть сьвідомі Українці, хоч може стати ся, що їх тепер там буде ще менше, ніж було раніше.

Ідея відродженя України не може вже вмерти, вона буде що далі все більше ширити ся і розвивати ся в нашому народі

Твердо переконані в сьому, ми висловлюємо тільки свій жаль, що й ся виборча кампанія надасть змоги українському народови ближче познакомити ся з тими домаганями, які виставляють инші політичні партиї. („Рада“).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Фоки, Йони преп.; римо-кат.: Плякида. — В неділю: руско-кат.: Зач. Івана Хр.; римо-кат.: Брунона; В понеділок: руско-кат.: Теклї первм.; римо-кат.: Юстини діви.

— **Сегодня, яко в день іменин Цїсаря,** відправлено у Львові у всїх катедральних храмах торжественні богослуженя. В катедр. храмі св. Юра відправив службу Божу о 9½ год. Екс. Митрополит Шептицкий в сослуженю капітульних крилошан і в присутности представителїв всїх властий. Шкільна молодїж увільнена від науки брала також участь в богослуженях.

ферент д Стешенко спинив ся найбільше над питанєм про те, кого вважати дійсним автором »Народних оповідань« — чи Марию Марковичку, чи її чоловіка — Опанаса Марковича. Зазнайомивши слухачів з поглядами на художественне значінє »Народних оповідань« видатних критиків і знавців, як українських так і російских: Куліша, Чалого, Петрова, Добролюбова, Турґенєва, Скабичевского та ин., зазначивши високу вартість українських творів Марка-Вовчка і другорядну вагу її російских творів, д. Стешенко прийшов до висновку, що Мариї Марковичці належала в спільній її роботі з чоловіком тільки фабула, кістяк оповідань; надатиж душу оповіданям, зробити їх блискучими малюнками власне українского житя, надати їм чудову форму що до мови міг тільки такий знавець українского народу та його мови, споріднений з ним душею, яким був Опанас Маркович. Росиянка Марковичка-Вилинська не могла так перейнятись розумінєм психольоґії українского селянина, не могла так опанувати єго мовою, чудові зразки якої дають нам »Народні оповіданя«.

Доклад д. Стешенка викликав живу дискусию, в котрій найбільшу участь узяв д. член тов-а д. Грінченко; він вніс чимало поправок і уваг до докладу, зазначив досить поверховий етноґрафізм оповідань Марка-Вовчка, винесений з обзнайомленя переважно з народньою піснею та переказом, і на підставі порівнаня »Народ. опов.« з деякими жерелами, що безпечно належать Опанасови Марковичови (напр. єго кореспонденция до „Черниг. Листка«) висловив думку, що своїм художественним українським кольоритом »Нар. опов.« завдячують Опанасови) »як би не було Опанаса, не булоб і Марка-Вовчка«. Д-ій Грінченко між иншими зауважив, що в обробленю мови »Нар. опов.« приймав участь і редактор їх — Куліш, як про се сьвідчить його лист. Проф. Грушевский звернув увагу на те, що при розгляді творів М.-В. зіґнорована гарну історичну повість »Маруся«, писану Мариєю Марковичкою за кордоном, в якій видно солїдне обзнайомленє з українським побитом. При сему познайомив проф. Грушевский зібранє з змістом тільки що присланих споминів про Марию Марковичку Ганни Барвінок, які потвержують редакторскі виправки Куліша, і оповідань Марка Вовчка. З огляду на те, що дискусия затяглась, а також зважаючи на непідготовленість учасників дискусиї, яка виникла експромтом, до специяльного аналізу питаня про авторство Мариї й Опанаса Марковичів, проф. Грушевский закрив засіданє, запропонувавши перенести дискусию до слідуючих зборів.

— **Українські виклади в російских висших школах**. Про се находимо в останнім числї „Ради“ ось які відрадні вістки: В київскім університетї студентство, як видно, дуже зацікавилось лекциями проф. Лободи по історії нової українськоі лїтератури. На лекциї 30. вересня була така сила студентів, що другу частину лекциї довело ся перенести в більшу авдиторию, яка таки знов була повнїсенька. — Під заг. „Перше слово про історию України на „Висших жіночих курсах“ в Петербурзї пише звідтам Українка: Сьогодня, 29. вересня, читалась на В. Ж. К. вперше лекция по історії „Южной Руси“. В авдиториї і побіля неї великий натовп слухачок. Настрій піднесений. Всї чекають. Ось гучно залунали оплески, — се ввійшла проф. А. Я. Єфіменко. Шановна добр Єфіменко в своїй першій лекциї дуже гарно і яскраво зясувала перешкоди, які до останнього часу не давали змоги вчити історию України і взагалї місцеві історії. »Наука переплелась з полїтикою«, »задля науки не було волї«, »російска історія іґнорувала місцеві історії« — так казала добр. Єфіменко. Се дійсно так. І ще й тепер наука в неволї, а особливо наука на Українї. І сумно, що нам, Українцям, історию України доводить ся слухати на російскій мові, і чудно, що і досї боять ся »Южную Русь« назвати її дійсним назвиском, Україною. Алеж крок наперед вже зроблено. Перед нами той факт, що научанє »єдиної російскої історії« відходить потроху в »область преданій«. І ще запевне дуже доведеть ся нам напружувати сили, але близько вже той час, коли по висших, середнїх і низших школах залунає українська мова, послі Українцї здобудуть собі право, сьвяте право людини, — розвивати ся на своїй рідній мові!

— **Укр.-рускі посли парляментарні і соймові** мали дня 2. с. м. нараду у Львові, на якій обговорювано справу тактики в соймі і парляментї

— **Похорон бл. п. ґр. Адамової Потоцкої** в Крешовицях відбув ся в середу при величезнім здвизї народа. На похорон прибули архієпископи і епископи та кількасот сьвітских достойників з цїлого краю. Прибувших витала родина ґр. Потоцких. Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий відправив з о. крил. Борсуком з Кракова тиху службу Божу в костелї. Архієпископи і епископи відправили опісля над тїлом послїдні молитви і при співі хору винесено тїло з палати. По переду похоронного походу поступали цехи крешовецкий і краківский з хоругвами та старшина міста, відтак ветерани і сторожі огневі з Крешовиць, Тшебінї та Кракова, служба лїсна, селяни, гірники і т. д. Похід похоронний вело духовеньство сьвітске і чернече та краківска капітула під проводом кард. Пузини окруженого архієпископами і епископами. За домовиною поступала родина помершої, маршалок ґр. Баденї, і много инших достойників. Похід перейшов до костела, де жалібну службу Божу відправив архієп. Більчевский а молитви при брамі кадр. Пузина. Домовину зложено відтак в родинній гробници.

— **З руского Товариства педаґоґічного**. На останнім засїданю виділу принято до відома, що інститут св. Николая (ул. Театральна ч. 19.) під управою п. Паньківского відновлено так, що не лишає нїчого до бажаня під зглядом гіґієнїчним. Провід педаґоґічний і науковий віддано в руки окремого професора. Порішено подати до відомости родичам, що своїх синів хотїли би помістити в інститутї, що там є ще досить вільних місць. Зголошуватись треба прямо до директора інституту, п. К. Паньківского (ул. Театиньска ч. 10). Приймає ся учеників в першій мірі з академічної ґімназиї, так головного заведеня (ул. Льва Сапіги), як і з філії („Народний Дім“), а відтак з инших ґімназий і шкіл реальних. Іменно для учеників з філії є поміщенє в сїм інститутї дуже догідним. Дім для бурси товариства вже доведений до І. поверха і маємо надію, що небавом стане під дахом. Велика будова представляє ся вже тепер імпонуючо. На жаль однакож жертви і рати на облїґациї плинуть тепер так скупо, що комітет будови находить ся в великім клопотї. Просимо проте усильно, поспішити в жертвами, щоби не прийшло ся полишити на зиму будови незакритою. Се була би руїна для нашого товариства! Всї добродії, що возьмуть скрипт довжний на 100 К, або зложать в жертві найменше 25 К на будову бурси, будуть записані на вічну памятку в золотій книзї бурси. — *Виділ.*

— **Д ра Івана Франка** покликало болгарске правительство на катедру славяньских лїтератур в »Висшій школї« в Софії під дуже корисними условинами. „Дїло“ додає, що др. Франко віднїс ся до тої справи прихильно.

— **Огнї**. В Янівцї коло Рожнїтова згоріло дня 1. с. м сїм господарств. Шкода не була обезпечена. — В Новім Селї коло Цїшанова знищив огонь 20 будинків вартости 30.000 К.

— **Напад на поїзд**. На поспішний поїзд, що їхав онодї вечером з Одеси до Київа, напала недалево стациї Ґіляково ватага розбишаків, зложена з кільканацятьох осіб. Частина з них звязала наперед будника і дала знак, щоби задержати поїзд. Друга частина всїла до поїзду в Одесї і вискочила аж в хвили, коли на даний знак поїзд станув серед поля. Три розбишаки вискочили на льокомотиву, инші вдерли ся до ваґонів, а третя ґрупа острілювала поїзд з обох боків. В поїздї їхало яких 200 подорожних, між иншими богато женщин. Напасники дали около 200 вистрілів, на котрі відповіли також вистрілами оден жандарм і кількох подорожних. Жандармский офіцир одержав смертельну рану. Між тим розбишаки розбили динамітом почтовий ваґон, однак знайшли в нїм лише документи. Огонь знищив той вагон і також половину особового ваґона II кляси. Всеж таки розбишаки зрабували з каси 4.900 рублїв готівкою і квіти одеської філії державного банку на 100.000 рублїв. Відтак розбишаки відїхали на льокомотиві, лишаючи поїзд серед поля. На вість про напад вирушили з Одеси козаки шукати за розбишаками. Поки що в околици Одеси арештовано 6 осіб, підозріних о участь в нападї.

— **Вправи метаня ручних бомб**. З Відня доносять: З розпоряджени мінїстерства війни відбувають ся тепер в австрийских полках кріпосної артилєриї вправи метаня ручних бомб, які в російско-японьскій війнї, головно підчас облоги Порт-Артура, показали ся вельми практичними. Ручних бомб уживає ся передовсїм при штурмах на ворожі кріпости, а жовнїри кидають бомби тодї, як дістануть ся близько неприятеля. Бомби, яких тепер уживають до вправ, важуть $1\frac{1}{2}$ клґр і мають вигляд кулї з 8 цм. проміром. Находить ся в них 100 ґрамів вибухової материї. Аби бомбу можна дальше кинути, прикріплений до неї ремінь до розмаху, конець ремінь лучить ся з пальником так, що пальник починає горіти в 4 секунди по викиненю бомби. Жовнїр може кинути таку бомбу на віддаль 20 метрів, а при ужитю відповідної катапульти найдальше на 50 м. Єсли проби метаня ручних бомб випадуть добре, що заведуть їх в австрийскій армії.

Оповістки.

— **Репертуар укр.-руского народного театру у Львові** під дирекциєю Йос. Стадника. (В салї »Яд Харузім« при ул. Бернштайна. Початок о 7. год вечером).

В суботу 5. жовтня с. р. „Продана наречена“ опера в 3 діях Ф. Сметани.

В недїлю 6. с. м. пополудневе представленє о годинї $3\frac{1}{2}$ „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 діях Артемовского; розпічне „На сїножати“ народна оперета Яновскої.

Ві второк 8. с. м. другий раз »Фавст« опера в 5 діях а 6 відслонах Ґунода.

В четвер 10. с. м. »Вона« конкурсова драма в 4 діях Осиповича.

В суботу 12. с. м. „Жиди“ сензацийна штука в 4 діях Черікова.

— **З львівскої архієпархії**. Канонїчну інституцию на парохію при Преображеньскій церкві „Народного дому“ у Львові одержав о. Іван Давидович, дотеперішний перший сотрудник при Успеньскій церкві. — Мінїстер судівництва іменував пароха в Любінцях, Артемія Авдиковича, руско-католицким капеляном карного заведеня для мужчин у Львові.

— **Висший Музичний Інститут Товариства ім. Мик. Лисенка** переніс ся з нинїшним днем на II пов. до »Народного Дому«, де вже відбуває ся наука, на яку приймає Інститут що день від 10—12. перед полуд. і від 3—5. по полудни.

— **Викладова секция »Народкого Дому« в Коломиї** уряджує в салї „Нар. Дому“ (II пов.) отсї популярно-наукові виклади в жовтни с р.: І. в недїлю 6-го: проф. Іван Раковский: „Нові думки про житє“. — II. в недїлю 13-го: проф. Йосиф Чайківский: „Початки козаччини“. — III. в недїлю 20-го: проф. Прокіп Мостович: „Причини невдоволеня із сучасної ґімназиї“. — IV. в недїлю 27 го: проф. Ярослав Гординьский: „Енеїда Котляревского“. — Початок точно о 6. год. вечером. Вступ на виклад: для міщан, селян і робітників безплатний, для інтелїґенциї вступ на салю 5 с, місце до сидженя 10 с.

Галицкий сойм.

Засїданє з 3. жовтня.

По відчитаню петиций та запитів сойм відіслав до шкільної комісиї звіт кр. виділу в справі заложеня краєвого інституту теольоґічного жидівского у Львові та внесеня що до заложеня реальних шкіл в Раві рускій і в Лежайску, а ґімназий в Березові і Бялій.

Потім відчитав кр. маршалок подяку намісника за слова спочуваня, які переслав єму сойм з нагоди смерти єго матери бл п. ґр. Катерини.

Перед приступленєм до дискусиї над дальшими параґрафами ловецкого закона кр. маршалок оповістив, що на місце зрезиґнувавшого референта п. Гупки комісия вибрала референтом пос. Лясковского. Відтак по черзї ухвалено §§ 5 до 17 в редакциї адм. комісиї з поправкою тоїж комісиї при § 14-тім, після якої члени ловецких спілок ухвалених 3 им уступом 4 §-у малиб виконувати право польованя лише через видержавлюванє польованя, або через нарочно установлюваних мисливих. Спілки посїдачів ґрунтів, що входять в ті спілки, малиб свої ухвали подавати старостам в спосіб віродостойний та щоб ті спілки вносили ся з властями через спільного повновласника.

В дискусиї забирали голос рускі посли і ставляли поправки, однак сойм їх відкидав.

О 2. год. по пол. маршалок відложив засїданє до 7. год. вечер.

На вечірнім засїданю

маршалок заповів, що нинї, в пятницю, як в день імянин цїсаря відбудуть ся архієрейскі богослуженя в катедрах всїх трех обрядів і запросив послів на ті богослуженя. При дискусиї над ловецким законом принято дальші §§-и від 18 до 52. При § 51, який звучить в редакциї комісиї: »Заборонено полювати в недїлї і урочисті сьвята«, розвинула ся ширша дискусия. Пос. Богачевский предкладає поправку: »в урочисті сьвята того віроісповіданя, яке становить більшість в дотичній місцевости«. П. Жардецкий пропонує, аби в недїлї і сьвята було дозволено полювати лише по полудни. Пос. Король є за тим, аби у східній Галичинї взагалї заборонено полювати в сьвята обох обрядів. Пос. Цєньский годить ся на поправку п. Короля, але з тим додатком, аби в недїлї і сьвята не вільно було полювати з нагінкою, а без нагінки аби було вільно. Посол Ганчаковский попирає внесенє п. Жардецкого, бо етика і релїґія не забороняють в сьвята таких занять, як лови, хиба, що они служили би для зиску. Пос. Гурик протестує, аби для материяльного хісна і для пустої розривки ломано недїлї і сьвята. Сойм не повинен стояти на засадї: niehonorowo, ale zdrowo, а держати ся засади: і чесно і здорово. За забороною ловів в недїлї і сьвята промовляли також пп. Буйновский і Крамарчик. Йос. Чарковский вказує на то, що урядники, які цїлий

тиждень працюють, повинні мати в неділї і сьвята можність здорової розривки і заявляє ся за тим, аби по раннім богослуженю було вільно полювати. Посли Жардецкий і о. Богачевский цофнули свої поправки, а зпоміж инших поправок дістала поперте лише поправка посла Короля, яку однак при голосованю відкинено. Референт посол Ласковский пояснював, що комісия є такого погляду, що лїпше буде, як мисливі будуть ся примінювати до того, яке сьвято в дотичній місцевости обходить ся, і так треба §. 51. розуміти.

При §. 53. не стало комплету. Маршалок замикаючи засїданє о год $20^1/_2$ в ночи, запо вів наступаюче на пятницю о 10. год. рано.

Наука, штука, лїтература.

— Пісня про Ведмедівску попівну і здобутє м. Ведмедівки Турками 1677 р. Др. Франко в своїй найновійшій працї п. з. »Студії над українськими народнїми піснями« (Записки Наук. Тов. ім. Шевч. т. 78), цитуючи (ст. 141) слова пок. Драгоманова, який каже, що пісня про Ведмедівку відносить ся до 1677 р., коли сей город був взятий Турками, а на доказ сего покликує ся на Лїтопись Грабянки ст. 224, так пише про гадку Драгоманова (ст. 145): »Ніяких посторонніх жерел для історичного виясненя сего факту не маємо. Цитована Драгомановим Лїтопись Грабянки анї на стор. 224 анї на жадній иньшій зовсїм не згадує про Медведівку чи Ведмедівку, і ми не знаємо, відки взяв Драгомановсей цитат. Та менї насуваєть ся думка, чи за прозвищем того „славного гетьмана Феликорниса“, (рогатого кота або котячого рога?) не треба бачити „гонителя“ й »разорителя« України та турецького підніжка, Юрася Хмельниченка? В такім разї похід Турків на Ведмедівку був би одним із тих походів Юрася по його осадженю турецьким султаном у Немирові, якими він держав під загрозою околичні українські повіти при помочи турецьких та татарських сил. І в такім разї сам факт турецького нападу на Ведмедівку требаб посунути від 1677 р. назад до р. 1668-9«.

Тільки др. Франко. В інтересї самої розвідки д ра Франка уважаю відповідним заміттити, що: 1. Твердженє д ра Франка, начеб то „цитована Драгомановим Лїтопись Грабянки анї на стор. 224 анї на жадній иншій зовсїм не згадувала про Медведівку чи Ведмедівку“ не є згідне з правдою; 2. Драгоманов взяв свій цитат як раз із лїтописи Грабянки ст. 224. 3. Твердженє д-ра Фр., що „факт турецького нападу на Ведмедівку требаб посунути від 1677 р. назад до р. 1668-9“ є зовсїм самовільне і нїчим неузасаднене; 4. Єгож твердженє, що »не маємо ніяких посторонних жерел для виясненя сего факту« не є рівнож згідне з правдою; 5. Здогад д ра Фр. що згаданий в піснї »славний гетьман Феликорнис«, се мабуть Юрась Хмельниченко є вірний, але не є відповідно умотивований.

Отже „Лїтопись Грабянки“ (Кієвъ 1854) оповідає на ст. 224, що турецкий султан надав Юрасеви Хмельницкому титул руского князя і запорожского гетмана та післав єго на Чигирин і Київ. Проти него вирушили гетьман Самійлович і князь Ромонадовский, через що Юрась і Турки мусїли від Чигирина відступити. Дальше читаємо там так: „По которихъ отходѣ, войско Великороссійское и Малороссійское градъ Чигиринъ и замокъ зъ арматъ Турецкихъ и подкопали попсованій, направляли и шанцы заровняли; а гради: Черкаси, Медведовку, Жаботинъ, Мошни, Драбовку и прочіе, яже былъ Турчинъ заобладалъ, своими залогами поосажовали«. Цитат Драгоманова, як бачимо, вірний; длячого одначе др. Франко не найшов єго анї на 224 ст. сеї лїтописи, анї на жадній иншій, а через те зробив Драгоманову несправедливий закид хибного цитованя, се для мене незрозуміле! На основі сего цитату міг я в горі зазначити, що й инші твердженя д-ра Франка є хибні, тим більше що факт занятя Медведівки Турками і Юрасем 1677 занотований і в инших козацких лїтописях (до яких др. Фр. чомусь то не заглянув), які оповідають те саме, що й лїтопись Грабянки. І так »Лїтопись Самовидця« (Кієвъ 1878) описуючи напад Юрася з Турками на Чигирин 1677 р. (ст. 136), подає дальше (ст. 138), що »мѣсто Черкаси, Медведовка, Жаботинъ, Мошни, Драбовка и иніе, которіе поздавалися были Турчиновѣ, то знову гетмановѣ поклонили ся; и залоги по тихъ городахъ стали«. В доданім до сеї лїтописи історичнім творі п. з. „Краткое описаніе Малороссіи“ читаємо під р. 1677 те саме, що в обох тамтих лїтописях (ст. 282): »И тогдажъ россіяне городъ Чигринъ и крѣпость подчинили и шанцы заровняли, а въ Черкасахъ, Медведовкѣ, Жаботинѣ, Мошнахъ Драбовкѣ, Турчиномъ было завладнѣныхъ, свои залоги учредивши..“ Важний в сих лїтописях факт, що 1677 р. Ведмедівка не була зруйнована Турками (як сего й д. Фр. здогадував ся).

Отсї факти подаю до відома д ра Франка, щоби міг на їх основі справити при найблизшій нагоді свої хибні твердженя, а узасаднити лучше свій здогад про славного гетьмана Феликорниса« — Юрася Хмельницкого

При нагоді звертаю увагу д-ра Фр. (з огляду на уступ в єго працї ст. 137-9 п. з. »Лямент України«) на вірши в виданих І. Білозерским »Южно русскія Лѣтописи« т. І. Київ 1856, ст. 159—162 п. з. »Ляментъ людей побожнихъ, що ся стало въ Литовской земли« (в дїйсности мова про Русь, Поділє, Волинь).

Др. Богдан Барвіньский.

Телеґрами

з дня 4. жовтня 1907.

Льондон. Одному з дневників доносять, що серед племен середущої Африки замітні познаки розрухів.

Цельовець. Пос. Крампель вніс в соймі проєкт виборчої реформи, який установляє загальну курию, але удержує засаду заступництва інтересів.

Берно. Моравский сойм розпочав вчера дискусию над буджетовою провізориєю.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і каварня — ріг ул Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 3. жовтня с. р.: Мик. Кліщ з Сулятич, Корн. Рудавский з Дрогобича, Ол. Фартух з Краківця, Юл. Гуляй з Розгадова, Мария Ясїньска з Кракова, Андр. Молчко з Яворова, Андр. і Мария Свободян з Бортник, Андр. Навроцкий з Ряшева, Йос. Кинко з Коломиї, Ів. Герасимович з Бродів, Гр. Березяк з Завадова.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма,

від 1. до 15. жовтня 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Іван Олїйник

і

Володимир Сабарай

позолотарі

перебувають під сю пору в **Дикові старім** почта в місци.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі

папери цінні і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

!Кашель!

Хто на него не звертає бачности грішить проти власного тїла!

КАЙЗЕРА

Грудні-Кармельки

з 3-ма соснами.

Лїкарско випробовані і поручені проти кашлю, хрипки, катару, флєґми і закатареню устної ями.

5|20 нот. дол. сьвідоцтв доказує, що они додержують, що прирікають.

Пачка 20 і 40 сотикв.

Доза 80 сотиків.

набувати можна у всїх антиках, дроґуериях і лїпших корінних торговлях.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	**8·40**	**2·31**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·16**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·25**	—	9·00
Черновець	—	—	3·35	—	**12·20**
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї,	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40Н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·45†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35Л
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·45	**8·25**	**2·45**	**7·05**	11.10
Кракова	—	8.40	6·15	7·20	**12·45**
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	**2·17**	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	**1·55**	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	**2·51**
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45Н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави рускої	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6.12	11·05	2·28	5·45	8·34Л
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35†
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою Н, — в недїлї і сьвята від 1/6 до 31/8 що день буквою Л.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.